

Манзій Сава Філімонович (22.01.1913 – 5. 10. 2008)

Почесний член кафедри анатомії

сільськогосподарських тварин ім. акад. В. Г.

Касьяненка Національного аграрного університету

ДОКТОР БІОЛОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР

ІНСТИТУТУ ЗООЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ

Народився 22 грудня 1913 року в селі Осіївка Бершадського району Вінницької області в родині селянина-бідняка – на 7 душ сім'ї землі польової було лише 1,8 гектара. Доводилося ходити на заробітки, і Сава з 7 років став пастухом отари овець, зібраної з усього кутка села. В ті часи в кожному селянському дворі було 8 – 10 овець бо кожухи шили з овечих шкір, а свитки – з овечого руна. По цій причині він пішов у школу лише на 11-му році

життя – в 1925 році. Але вчився дуже добре і з першого класу перейшов у третій, а з четвертого – в шостий, зекономивши два роки. Семирічку закінчив відмінником та подав документи для вступу в Тульчинський педтехнікум. Але документи були повернуті з припискою: "Місце для вихідців з селян не залишилося", і Сава Філімонович поступив у зоотехнікум свинарства, що знаходився в селі Красносілка Джулинського району.

У 1934 році Сава Філімонович вступив до Київського ветеринарного інституту. 1939 року Сава Філімонович був призваний в армію на строкову службу. Таких як він "допризивників" набралось 16 чоловік з різних кафедр і Сава Філімонович гордився тим, що тільки його шеф проводив його у військкомат та до поїзда.

Сава Філімонович проходив службу у 71-му кавалерійському полку в місті Кірсанові Тамбовської області. Всі солдати чекали кінця строкової служби щоб повернутися в інститут. Та не тут то було – почалася війна.

Кавалерійський полк розформували, а ветлікарів-кавалеристів розіслали по різних частинах на кінній тязі. Саву Філімоновича доля привела в місто Лівни Орловської області в 607 гаубично-артилерійський полк 120-ої стрілецької дивізії. Він був призначений на фельдшерську посаду начальника передового ветеринарного пункту першого артдивізіону. Дуже швидко дивізія укомплектувалась і вже в середині липня місяця вступила в бій в районі станції Коропець Смоленської області. Бої були дуже важкі з великими втратами не тільки людей, але й коней. Та все ж в серпні місяці 1941 року дивізія і полк брали участь в звільненні першого радянського міста – міста Єльні Смоленської області від німецьких окупантів. За цю операцію верховний головнокомандувач ввів в червоній армії звання "гвардія" і бійці стали першими радянськими гвардійцями, а 120 стрілецька дивізія стала 8-ю гвардійською стрілецькою, 607 артполк став 34 гвардійським артполком, а Сава Філімонович – рядовий, став гвардії рядовим.

В 1942 році Саві Філімоновичу було присвоєно перше офіцерське звання: гвардії-капітана ветеринарної служби і переведено на посаду молодшого ветлікаря того ж 34го ГВАП. Це дозволило йому відійти від лінії артвогню кілометри на 2 – 3 від передової. А вже через рік він став старшим ветлікарем того ж полку.

З першим Українським фронтом лазарет пройшов з боями Смоленську, Курську та Орловську області, всю Україну, зокрема міста Чорнобиль, Коростень, Рівне, Дубно далі Польщу і Німеччину до Дрездена. Тут 9 травня 1945 року Сава Філімонович зустрів День Перемоги.

Після закінчення війни майор ветеринарної служби Манзій служив у Австрії. Тоді на прохання завідувача кафедри анатомії академіка В. Г. Касьяненка президент академії наук України О.В. Палладін звернувся до командувача Радянськими військами в Австрії маршала Радянського союзу І.С. Конєва з проханням звільнити майора ветеринарної служби Манзія в запас на наукову роботу. Сава Филімонович розповідав, що коли лист від Палладіна попав до Конєва то його звільнили, як кажуть за 24 години.

Після демобілізації в 1947 році Сава Филімонович став аспірантом видатного порівняльного морфолога В. Г. Касьяненка на кафедрі анатомії Київського ветеринарного інституту.

Сава Филімонович багато уваги приділяв підготовці наукових співробітників. Під його керівництвом у відділі підготовлено і успішно захищено 15 кандидатських та 4 докторських дисертацій.

Сава Филімонович завжди був активним членом українського Товариства "Знання", часто виступав з науково-популярними лекціями на різних зібраннях по радіо і на телебаченні. Сава Филімонович також не пропускав жодної можливості брати участь в конференціях по морфології, що проводились зарубіжжям. Так він брав участь в роботі конференцій в Італії, Швеції, Болгарії, Німеччині, Польщі, Югославії, Угорщині, Румунії. Він працював заступником відповідального редактора журналу "Вестник зоологии" і завжди гордився тим, що багато років був єдиним морфологом від СРСР в редколегії міжнародного журналу "Zoologische Jahrbucher", що видається в Німеччині (Лейпциг). По сумісництву працював на кафедрах анатомії Київського ветеринарного інституту (1955 – 1957 рр.), ветеринарному факультеті Української академії сільськогосподарських наук (1957 – 1958рр.). З 1970 – 1980 рр. Сава Филімонович вів заняття на кафедрі зоології Київського університету ім. Т.Г. Шевченка.

Сава Филімонович вів активну громадсько-політичну роботу в Інституті зоології, та в Академії наук України. Особливо почесною громадською роботою було обрання його на посаду голови об'єднаної профспілки Академії наук України. Фактично, він був третьою особою в Академії наук.

За бойові та трудові заслуги Сава Филімонович удостоєний багатьох нагород, зокрема орденів: "Красной звезды"(1944), "Знак почета" (1976), "Отечественной войны" II ступеня, (1985), медалей: "За боевые заслуги"(1942), "За победу над Германией" (1945), "50 лет вооружённых сил СССР" (1969), "За доблестный труд" (1970), "30 лет освобождения Ровно" (1974), "60 лет вооружённых сил СССР" (1978), "40 лет победы под Москвой" (1981), "Ветеран труда" (1984), "40 лет встречи на Эльбе" (1986), "1500 лет Киева" (1989), "50 лет освобождения Киева" (1994), "50 лет победы в Великой отечественной войне" (1995), "80 лет вооружённых сил СССР" (1997), "Маршал Жуков" (1998), "За оборону Москвы" (1999). Сава Филімонович удостоєний "Почесної грамоти президії Верховної ради України" (1982), а також багатьох нагрудних знаків "Победитель соцсоревнования" (1978), "Ветеран 6-й гвардейской стрелковой дивизии", "Ветеран 13-й армии".

Рішенням кафедри анатомії протокол №3 від 21 грудня 1998 року Саві Филімоновичу Манзію за багаторічну допомогу у підготовці ветеринарних лікарів та науковців кафедри і з нагоди 85-річчя з дня народження присвоєне звання "Почесний член кафедри анатомії сільськогосподарських тварин ім. акад. В. Г. Касьяненка Національного аграрного університету". 28 грудня 1998 року на засіданні вченої ради Інституту зоології НАН України завідувач кафедри анатомії професор Рудик С. К.

вручив Саві Филімоновичу нагрудний знак та диплом "Почесного члена кафедри анатомії ім. акад. В.І. Касьяненка Національного аграрного університету" № 001.